

Vissen voor het Zeeaquarium

G.W. Noordhoek

DE GEWONE MEUN — *Ciliata mustela* (L.)

INLEIDING

Allereerst de systematische indeling:

Klasse : OSTEICHTYES of Beenvissen

Orde : GADIFORMES

Familie : GADIDAE

Genus : CILIATA

Species: *Ciliata mustela* (L.) - Gewone Meun

Afb. 1 Gewone meun, *Ciliata mustela* (L.). Foto A. van den Nieuwenhuizen.

Zoals deze indeling aangeeft behoort de Meun tot de familie der Gadidae of Kabeljauwachtigen. Op het eerste gezicht lijkt dit vreemd als we de kleine rolronde Meun, die dikwijls een verscholen bodemleven leidt, vergelijken met de grote vrijzwemmende familiegenoten als kabeljauw en schelvis. Maar aan de kop zien we een duidelijk herkenbaar gemeenschappelijk kenmerk, n.l. de baarddraad aan de onderlip.

Behalve de baarddraad aan de onderlip komen er ook enkele baarddraden voor boven de bek en hiernaar worden ze onderscheiden in 3, 4 en 5 dradige meunen.

Hoewel de 3 en 4 dradige meunen in de Noordzee zeldzaam zijn, toch eerst een korte beschrijving van deze soorten omdat ze wel eens meegebracht worden uit wat zuidelijker gebieden b.v. Bretagne.

De driedradige meun - *Gaidropsarus vulgaris* (Cloquet), ook wel *G. tricirratus* genaamd, heeft zoals de naam aangeeft 3 baarddraden, 1 op de punt van de onderlip en 2 op de bovenlip.

De kleur is kastanjebruin, naar de buikzijde lichter wordend, met verspreide vlekken. De 3 dradige meun komt op de Atlantische kusten tot aan de Faroër-eilanden voor, maar ook in de Middellandse Zee.

De zuidelijk voorkomende soort is meestal lichter van kleur en meer gevlekt.

In de Noordzee vrij zeldzaam. Geschikt als aquariumvis.

De vierdradige meun - *Enchelyopus cimbrius* (L.) = *Rhinonemus cimbrius* (L.) - heeft 1 draad aan de onderlip, 1 in het midden van de bovenlip en 1 bij elk neusgat. De kleur is donkerbruin, de vinnen zijn lichtgrijs met ovale donkere vlekken bij de achterrand van de aarsvin.

Daar het een diepwatervis is, die zelden hoger komt dan 50 m., is hij in de Noordzee zeer zeldzaam.

VIJFDRADIGE OF GEWONE MEUN

Thans wat meer gegevens over *Ciliata mustela* (L.) - Gewone meun, die aan onze kust het meest voorkomt.

KLEUR EN UITERLIJK

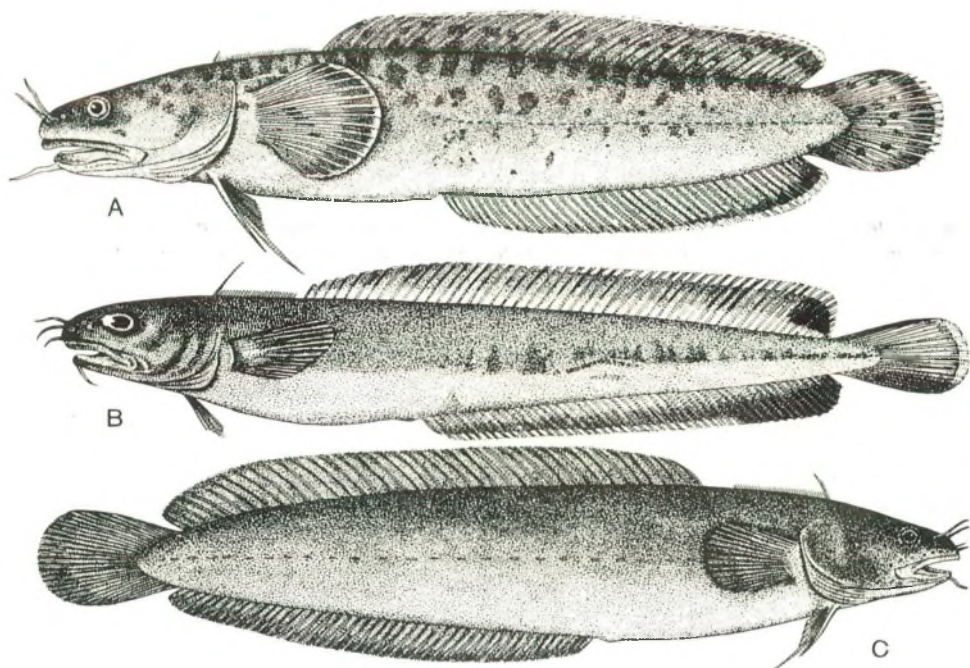
De gewone meun, heeft een langgerekt en spoelvormig lichaam dat ongeveer 30 cm lang kan worden.

De kleur van de slijmhuud is van boven egaal chocoladebruin met koperkleurige weerschijn, naar de buikzijde overgaande in wit.

De meun heeft 2 rugvinnen. De achterste is lang en loopt tot aan de staart en bevat 50 tot 55 vinstralen. De voorste wordt gevormd door een rij gedegenereerde draadvormige stralen, die in een gleuf op de rug verzonken liggen. De eerste straal van deze vin is echter veel langer en stijver dan de overige en steekt als een antenne naar boven. Deze verzonken rugvin maakt herhaaldelijk zeer snelle golvende trilbewegingen die plotseling tot stilstand komen. De anaalvin is eveneens lang, maar korter dan de rugvin en heeft 40 tot 46 vinstralen. De staartvin is langwerpig en afgerond. De buikvinnen zijn klein met 6 tot 7 stralen. De borstvinnen zijn vrij groot en hebben ongeveer 15 tot 17 stralen.

KOP

De gewone meun wordt ook wel vijfdradige meun genoemd naar de 5 baarddraden die hij aan de kop heeft n.l. 1 aan de kin, het algemene kenmerk van de familie Gadidae, 2 op de punt van de bovenlip en 1 bij elke neusgat.

Afb. 2 A. Driedradige meun, *Gaidropsarus vulgaris* (Cloquet). B. Vierdradige meun, *Enchelyopus cimbrius* (L.). C. Vijfdradige of gewone meun, *Ciliata mustela* (L.) uit Poll.

De kop is breder dan hoog. De bek is tamelijk klein en doorlopend tot de achterrand van de oogkas. De kieuwopeningen zijn vrij groot. Op de bovenlip geen franjebaardjes, dit in tegenstelling tot de eveneens vijfdradige Noorse meun, *Ciliata septentrionalis* (Collet) die er veel op lijkt maar bij ons niet voorkomt en dieper leeft.

Aangezien de meun veel tussen stenen verscholen ligt is dikwijls het enige wat men er van ziet de kenmerkende kop met de baarddraden.

VOORTPLANTING

De voortplanting vindt in de winter plaats in ondiep water dicht onder de kust. De jonge diertjes, die eerst zilverkleurig zijn, verblijven tot de vroege zomer in het oppervlaktewater. Als ze ongeveer 3 à 4 cm groot zijn gaan ze naar beneden en nemen de modderbruine kleur van de grotere bodembewonende exemplaren aan.

VERSPREIDING

De vijfdradige meun komt aan de N. Atlantische kusten voor van de Noordkaap tot Portugal. In de Noordzee is dit de meest voorkomende soort.

Hij is te vinden in ondiepe liefst steenachtige kustwateren waar hij tussen stenen of bodembegroeiing

een verscholen leven leidt. Leeft nooit in grote groepen bijeen maar meestal met enkele exemplaren. In de winter ook in de zeegaten en tussen de stenen van pieren en zeedijken. Het voedsel bestaat uit kleine bodemdieren.

AQUARIUMVIS

De meun is goed geschikt voor het Noordzeeaquarium van $\pm 15^{\circ}\text{C}$, en kan dan vrij oud worden. Hoewel hij vooral in ondiepe kustwateren voorkomt is hij toch dikwijls moeilijk te vangen, omdat hij bij het minste gevaar zich direct terugtrekt in rotsspleten en andere schuilplaatsen.

Jonge dieren van 5 tot 6 cm vindt men dikwijls in kleine plasjes tussen stenen. Omdat de slijmhuud kwetsbaar is moet men bij het vangen en ook later in het aquarium oppassen deze niet te beschadigen.

In het aquarium heeft hij graag een holte tussen stenen waarin hij met het grootste deel van zijn lichaam kan schuilen.

Men kan hiervoor eventueel een gecamoufleerd stuk plastic buis gebruiken.

Bij het inrichten van het aquarium met stenen moet men er wel voor zorgen dat er geen grote holle ruimten achter de stenen zijn, daar we dan van de meun dikwijls weinig te zien krijgen.

Als bodembewoner is hij een gemakkelijke eter en neemt genoeg van het gewone voedsel, zoals mossel- en visvlees en gehakte garnalen, nu en dan ter afwisseling aangevuld met zeepeieren en vloekreeftjes (zie voedsellabel op pag. 82).

Hoewel hij meestal een verscholen leven leidt, met alleen de kop zichtbaar, wordt hij zeer actief als er gevoed wordt. Hij is dan een zenuwachtige zwemmer met dikwijls wilde bewegingen, die overal met zijn neus in wroet.

In de buitenlandse literatuur zult u de volgende namen voor vijfdradige meun aantreffen:

- Duits : Fünfbärtelige Seequappe
- Engels : Five-bearded Rockling
- Frans : Motelle à cinq barbillons
- Noors : Femtrådet tangbrosme

LITERATUUR:

- CHRISTENSEN, J.M. - De vissen van de Noordzee, 1977. Zutphen
- ENTROP, Bob - Inrichting en onderhoud van het Zee-aquarium, 1956. Amsterdam.
- HAAS, Werner de - KNORR, Freddy - Was lebt im Meer? 1965. Stuttgart.
- HERALD, Earl S. - De wereld der Dieren. Vissen, 1961. Den Haag.
- LYTHGOE, John en Gillian - Vissen van de Europese kustwateren en de Middellandse Zee, 1976. Baarn.
- MÖHRES, Prof. Dr. Franz P. - Wereld onder water, 1962. Wageningen.
- MUUS, B.J. - Zeevissengids, 1966. Amsterdam.
- NORMAN, J.R. - Die Fische, 1966. Hamburg.
- NIJSSEN, H. - Zeevissen, 1980. K.N.N.V.
- REDEKE, Dr. H.C. - De visschen van Nederland, 1941. Leiden.
- POLL, M. Fauna Belgique: Poissons marins. 1947. Brussel.
- PRUD 'd HOMME VAN REINE, Dr. W.J. - Wat vind ik aan het strand? Wageningen.
- WERNER, K. Zeevissen. Utrecht.
- WHITEHEAD, Dr. P.J. - Vissen, 1976. Amsterdam.